

DOI: <https://doi.org/10.37129/2313-7509.2020.14.2.202-208>

УДК 159.923.5:738.635

Л.А. Снігур, д.психол.н., проф.

Л.О. Якобчук

О.П. Розмазнін, к. психол.н.

Військова академія (м. Одеса), Україна

ОСОБЛИВОСТІ СМИСЛОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ОРІЄНОВАНИХ НА ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ

У статті показані результати дослідження смислової сфери курсантів (учасників бойових дій), орієнтованих на особистісне зростання. В останні роки збройного протистояння в психологічній науці увага приділяється важливості особистісного зростання, як позитивного наслідку випробувань. Дослідження професійного еталону і морального ідеалу, як візиря, набуває особливого значення у важкі часи.

Метою даної статті стало виявлення курсантів, орієнтованих на особистісне зростання і дослідження впливу їх смислової сфери на комунікативні та організаторські схильності в педагогічному процесі ВВНЗ.

Об'єктом дослідження стала смислова сфера майбутніх фахівців логістичного забезпечення (учасників бойових дій).

Предметом дослідження – вплив особливостей смислової сфери курсантів-учасників бойових дій, майбутніх офіцерів, що характеризуються особистісним зростанням, на їх комунікативні та організаторські схильності в педагогічному процесі ВВНЗ.

Були обстежені 120 військовослужбовців. Особливість вибірки – всі учасники дослідження орієнтовані на особистісне зростання.

Важливо, що досліджуваними стали представники соціономічної професії, що мають справу з людьми та технікою.

Смислові конструкти дозволяють зрозуміти досягнення в розвитку смислової сфери майбутніх офіцерів. Існує позитивна статистично значуща кореляція ($r = 0,720$ при $p \leq 0,01$) між рівнем розвитку комунікативних та організаторських схильностей курсантів, орієнтованих на особистісне зростання у ВВНЗ та особливостями смислової сфери майбутніх офіцерів. Отримано зміст смислових конструктів учасників бойових дій (курсантів логістичного забезпечення).

Ключові слова: *особистісне зростання, смислові конструкти, курсанти, комунікативні та організаторські схильності, фахівці логістичного забезпечення.*

Постановка проблеми

Як свідчать українські і світові дослідження, у війні, що носить справедливий і оборонно-стримувальний характер, серед горя, смертей і каліцтв, особистого незаконного збагачення, мерзот і марнотрацтва, постає особистісне зростання воїнів і змужніння, що свідчить про розвиток соціальної зрілості всього народу [3, 5].

Гібридність і підступність сучасної війни за гідність українського народу і недоторканість кордонів Української держави робить актуальним погляд на розвиток особистості воїна і майбутнього офіцера логістичного забезпечення у роки збройного конфлікту, його смислову сферу. До обставин війни в країні, міжнародного тероризму, додалась світова пандемія, отже підвищення напруження ще більше актуалізує увагу до розвитку особистості в цей складний період. Попри втрати національного значення, жахливі наслідки бойових дій, такі як фізичне каліцтво, знедолені сім'ї, суїциди, в останні роки збройного протистояння в психологічній науці звертається увага на можливість і важливість особистісного зростання в роки випробувань [3, 7]. При підготовці майбутніх офіцерів увага має бути прикута до тих, хто пройшов випробування і зміцнився у сфері сенсів власного життя, а це впливає на розвиток комунікативних і організаторських схильностей та проявляє себе в педагогічному процесі ВВНЗ.

Незважаючи на те, що вивчення смислової сфери воїна має давню історію: в науковій літературі це поняття пов'язане з поняттями «бойовий дух», «моральний дух», «моральний стан», «духовний фактор» тощо, але за роки незалежності України йому приділялося недостатньо уваги відносно його значенню у досягненні перемоги [6, 8, 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження смислової сфери у військових колективах та розвиток особистісних якостей військово-службовців здійснювали: В. Барко, Я. Бондаренко, С. Будник, М. Варій, А. Зелінський, М. Дьяченко, О. Ілюк, О. Добрянський, Л. Казмиренко, Л. Кандибович, О. Колесніченко, В. Корольчук, О. Хміляр, П. Криворучко, В. Лефтеров, О. Макаревич, Л. Матохнюк, В. Молотай, Ю. Московчук, І. Окуленко, В. Осьодло, В. Пономаренко, Є. Потапчук, С. Сковчиляс, О. Тімченко, М. Томчук, Ю. Ширококов та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Питання залежності розвитку комунікативних і організаторських схильностей від смислової сфери курсантів, орієнтованих на особистісний розвиток не знайшло належного відображення у психологічному та педагогічному наукових аспектах.

Постановка завдання

Мета дослідження: на підставі теоретичного аналізу наукових джерел та емпіричного дослідження орієнтації учасників операції Об'єднаних сил (далі – ООС/АТО) на особистісне зростання визначити особливості їх смислової сфери для подальшого використання у навчально-виховному процесі ВВНЗ. Об'єктом дослідження став вплив смислової сфери майбутніх фахівців логістичного забезпечення на комунікативні та організаторські схильності учасників педагогічного процесу ВВНЗ.

Предметом дослідження – особливості смислової сфери курсантів-учасників бойових дій, майбутніх офіцерів, що характеризуються особистісним зростанням.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що питання смислової сфери військового професіонала були предметами дослідження таких українських учених: О. Бойка, В. Осьодла, О. Сафіна, І. Приходька, В. Стасюка, А. Романишина, О. Тімченка, В. Ягупова.

Перші дослідження психологічної бойової готовності (далі – ПБГ) («бойової моралі», «бойового духу») провели американські психологи у 1949 році з учасниками висадки військ у Нормандії. Ізраїльські фахівці також провели свої перші дослідження ПБГ у тому ж році. А у 1981-му головний військовий психолог Армії оборони Ізраїлю Реувен Гал зробив факторний аналіз анкети і виокремив вісім головних чинників ПБГ, серед яких ставлення до війни, що впливає на самоорганізацію воїна, його навчання, підготовку, безпосередньо виконання завдань за призначенням.

Методологічною основою дослідження стали принципи системності в психології, цілісності, єдності та взаємодетермінованості зовнішнього і внутрішнього у системогенезі психічної діяльності та розвитку (Б. Ананьєв, Г. Костюк, Б. Ломов, О. Леонтєв, С. Максименко, В. Семиченко, Т. Титаренко, Н. Чепелева); принцип інтегрального підходу до дослідження індивідуальності (В. Мерлін); принцип детермінізму (С. Рубінштейн); принцип розвитку (С. Бочарова, Л. Виготський, Д. Ельконін, Б. Ломов); принцип творчої активності особистості, розвитку особистісного і професійного потенціалу (Є. Ільїн, Є. Клімов, Д. Леонтєв, В. Осьодло, В. Рибалка, О. Саннікова та ін.).

Спеціально-теоретичну основу становлять наукові праці у сфері психологічної готовності людини до професійної діяльності, у яких відображені основні концепції вчених в рамках функціонального (Л. Балабанова, О. Іванова, М. Корольчук, В. Лебедєв, В. Молотай, Л. Нерсисян, М. Томчук); особистісного (В. Барко, М. Дьяченко, В. Лефтеров та ін.) та особистісно-діяльнісного підходів (А. Деркач, Л. Кандибович, В. Корольчук, В. Пономаренко та ін.).

Методи дослідження: включене невивіркове спостереження за воїнами у природньому спілкуванні на курсах перепідготовки та підвищення кваліфікації офіцерського і сержантського складів та за курсантами спеціальності «Забезпечення військ (сил)», контент-аналіз творів на визначену тему, методика «КОС-2» Б. Федоришина для оцінки рівня розвитку комунікативних та організаторських здібностей, анкета О. Андрєєва щодо діагностики орієнтації на особистісне зростання, тест Д. Келлі для вияву психологічного портрету людини, орієнтованої на особистісне зростання, контент – аналіз твору «Наслідки війни».

Вибірка: досліджувались 120 військовослужбовців-учасників бойових дій, майбутніх фахівців логістичного забезпечення. Для дослідження були обрані учасники, які виявили особистісне зростання. Це стало ознакою вибірки.

Практичною метою стало забезпечення командирів об'єктивною інформацією щодо можливостей підвищення рівня комунікативних та організаторських схильностей особового складу щодо успішного виконання завдань за призначенням засобом орієнтації командира на особистісне зростання.

О. Андреевим створено опитувальник, який призначений для дослідження особистісного зростання за допомогою оцінки сукупності його характеристик. Пропонований опитувальник дозволяє оцінити основні характеристики особистісного зростання: виділено набір характеристик, які можна використовувати в якості критеріїв особистісного зростання: усвідомленість, адаптація, самореалізація, трансценденція, дбайливість і екологічність, увага, сензитивність, прийняття, адекватність, здатність до саморозвитку, внутрішній локус контролю; довільна саморегуляція, стійкість до стресів, креативність, відкрите емоційне самовираження [1]. Наші респонденти відносно цих особливостей виявили достатній рівень розвитку, що свідчить про орієнтацію на особистісне зростання.

Результати проведеного емпіричного дослідження. Виявлені наступні характеристики смислової сфери у осіб, орієнтованих на особистісне зростання, представлені послідовно у нижче наведеному тексті.

1. Розуміння воїнами необхідності збройного супротиву зазіханню ворога, не тільки на територію, але й на цивілізаційні, природні й істотні цінності устрою людського буття. У цьому вимірі, важливо «за що» бореться український народ при другорядності смислового навантаження – «проти кого» йде боротьба, адже небезпека – в руйнації базових цінностей (національної держави, цінностей сім'ї й індивідуальності, мови, самого духу народу в унікальній особливості його позитивних національних проявів – його щирості і щедрості, вірності і вірі, традиціях, що зберігають духовні надбання Добра і мають всесвітнє значення для людства).

2. Майбутні офіцери логістичного забезпечення, які є учасниками бойових дій, визнають, що воїни Української армії постали як «Воїни світла, воїни добра», де український дух представників різних національностей однієї країни в армійському однострої постав незламною стіною і міццю в супротиві насильству, поневоленню заради свободи. «Пишаємося армією нашого народу, яка після століть колоніального поневолення зберегла ідентифікацію боронителя Української Держави, залишилася вірною Військовій присязі щодо боротьби за недоторканість і територіальну цілісність улюбленої країни», – цитата з твору курсантки третього курсу Військової академії.

Військовий капелан А. Зелінський неодноразово вказував на війну як на простір духовних випробувань [2]. Народні перемоги і болючі поразки, велич людської душі і її ницість. Війна знає все. І у цьому вимірі постає Шанс залишитись Людиною. Це розуміння особливості часу, в якому живемо, як особливо сприятливого для справжньої індикації людини, як громадянина своєї країни і моральної істоти є другою характеристикою особистісного зростання у роки випробувань. «Українська армія, як казковий герой, гідно пройшла через випробування вогню («гради»...), води (бліндажі у пояс залиті водою...) і мідних труб (засоби масової інформації...», – цитата курсанта четвертого курсу Військової академії.

3. Важливими є сутність поняття військового братерства та того, що людина ніколи не є одна (повністю самотня), бо не тільки її душа безсмертна, але й душі загиблих товаришів завжди відчуваються живими, з нами можна говорити перед боєм і завжди, і коли бій минув, звирати свої життєві вибори – а як би Він (товариш, що не повернувся з бою) зробив, щоб порадив. Добро в його непереможній силі і величі підсилює і оновлює знесилена в протистоянні людину – воїна. Психологія екстремальних ситуацій не має тестів, які б з абсолютною достовірністю і цілковито надійно передбачили, що людина на схибить у часи випробувань, але воїн, орієнтований на особистісний розвиток з чіткою системою сенсів, відчуває, що в нього сили збільшуються у роки випробувань.

4. Завдяки вірному і безстрашному служінню багатьох капеланів, всього соціального інституту капеланів, що юридично і фактично постав у роки війни, воїни практично опановують діалогічність нашої свідомості, відбувається актуалізація розуміння того, що з людиною завжди є її власна Сівість.

Отже, прийшло розуміння ієрархії духовного, що вивищує себе над психологічним, а знання певних духовних закономірностей складає культуру сучасного військовослужбовця і є суттєвою характеристикою портрета людини, орієнтованої на особистісне зростання.

5. Існують випадки, коли дисципліна окремими командирами розглядається як засіб особистісного самоствердження, посадового вивищення. Разом з тим, до української армії, на передову, абсолютно гідно увійшла Дисципліна як справжня відомча цінність і безцінність в просторі буденного армійського буття, увійшла через небойові втрати, і «аватарів», і через розуміння того, що «якщо на війні постають особистісні проблеми, їх походження мало початок ще до війни...».

6. При особистісному зростанні, після переживання бойових дій, приходиться особливий стан «компетентного спокою», спокою, як розуміння цінності кожного прожитого дня, життєвого часу, як цінності буття, його можливостей, широти, глибини і піднесеності, ієрархії справжніх вартостей, а також розуміння того, що до кінця життя, після закінчення війни, воїн є у небезпеці вияву зранення душі, бо війна завжди раниць і ці рани можуть бути непоміченими ні для кого... І «душа має бути на сторожі» (О. Теліга).

7. Війна показала людину у величчї її Статі, коли жінка в армії перестає бути «проблемою», і коли до неї виявляється ставлення з рівною повагою і розумінням можливостей; як і при розумінні чоловіка, - відповідно армійському принципу єдиноначального керівництва і природній гармонії.

8. У бойових діях з особливою актуальністю постало психологічне поняття команди, де «побратим відповідає за твоє життя як за своє, і обидва разом – «цілісність при збереженні індивідуальності», одностайні і ти знаєш закінчення фрази, яку він почав», – з твору курсанта четвертого курсу, учасника бойових дій.

9. Прийшло справжнє розуміння цінності Миру через особисту відповідальність воїна за те, щоб горе не прийшло у рідну домівку; навіть при розумінні і прийнятті того, що ті, кого захищаємо, не завжди варті, щоб за них ризикувати життям. Отож, поряд з поняттям Миру, прийшло усвідомлення понять цілісності і соборності власного народу.

10. Ідеологічний опонент в спогляданні правди стиснувся в очікуванні, як все закінчиться і в остаточному нерозумінні, але прийнятті того, що існує правда за межами власних смислів.

11. Змінилось ставлення викладачів до курсантів, коли юнаки і юнки, учасники бойових дій, постають в повноті соціальної зрілості і виявляють себе (не завжди відмінники) у власних спогадах книжках про війну тощо.

12. Війна означила час, в якому вишиванка стала національним брендом, національне українське вбрання стало природньою і невимушеною ознакою свята в містах і районних центрах.

13. Орієнтовані на особистісний розвиток воїни вважають, що в армії відбулося ряд системних змін, і «ми пишаємось приналежності до цієї цілісної системи, розуміючи, де треба змінити, усім разом, і особисто, і індивідуально кожному». Спала «стіна» між арміями України та США, Великобританії, Польщі. Стала можливою взаємодія і спілкування, навчання, в якому курсанти виявляють себе спроможними до виконання завдань за призначенням на світовому рівні.

14. Дії агресора залишаються стимулюючим фактором завдяки фону тривожності, що підтримується небезпекою і є важливою складовою психологічної готовності до війни [5, 9].

15. Війна змінила людську уважність на професійну пильність в питаннях інформаційно-психологічних, пов'язаних з безпекою.

16. Примітивізація проведення вільного часу офіцерським складом, що була досить поширеною, змінилась привнесенням елементів вишуканості у власний відпочинок, що походить, зазвичай, від підвищення цінності кожного дарованого мирного дня в життєвому просторі. Поширилась практика офіцерів у подорожуванні сім'ями власної країною та за її межами, умотивованість молодих офіцерських сімей у вивченні іноземної мови.

17. Поняття К. Юнга про колективне підсвідоме виявило себе на контингенті учасників бойових дій, серед яких виявились нащадки колись знатних і величких в історії країни сімей. Це інші

особистості, ніж їх предки, але нащадків єднає «голос крові» щодо професійного захисту країни і намагання зробити якомога більше для її блага. Ця спадкоємність стала чітким смисловим конструктом у свідомості курсантів.

18. На основі прозорої безкорисливої допомоги іншим, серед цих явищ – волонтерства та ін., актуальним стає звернення до конкретних історій та постатей меценатства в нашій країні, які сприймаються більш реалістично. Завдяки цьому відкриваються нові можливості виховного і розвиваючого особистість педагогічного процесу у вищій військовій школі. У свідомості курсантів постає згадування про меценатство, наприклад, для Одеси, М. Толстой, який перший, ще тоді, в імперії, побудував швидко медичну допомогу в Одесі, власним коштом і забезпечував річне її утримання. Кожне місце, де є підготовка воїнів, має свої приклади безкорисливого служіння, що може бути в нагоді підготовки майбутнього Збройних Сил України.

19. У курсантів спеціальності «Забезпечення військ (сил)», чіткішою стала ієрархія смислової сфери. Тест Д. Келлі показав, що поняття щасті, моралі і успіху пов'язані значною мірою з взаємовідносинами між людьми, а вже потім з володінням технікою і професійними вміннями по її обслуговуванню та кар'єрою.

Таким чином, вищенаведені ознаки смислової сфери учасників педагогічного процесу – майбутніх фахівців логістичного забезпечення, і в тих же особах, учасників бойових дій, отриманих за допомогою методів психологічного дослідження, відкривають особливості смислової сфери курсантів, орієнтованих на особистісне зростання, за суттю, на перемогу. Смислові конструкти осіб, орієнтованих на особистісне зростання, мають перетворювальний, активний характер. Важливо бачення здобутків в роки лихоліть. Це дозволяє триматися. Важливо, щоб зміст цього способу мислення був актуалізований для майбутніх офіцерів. Найбільш перспективним з позиції педагогічного впливу на формування особистості і воїна є вік старшої юності. Саме в цей період формуються світоглядні основи, які у практиці військового буття і життєдіяльності відповідають для воїна на питання, який він є, як бачить світ і своє майбутнє. Саме в цей період важливо започаткувати основи світогляду особистості як переможця у власному просторі буття і розвинути світогляд професійного захисника країни.

Існує позитивний статистично значимий зв'язок ($r = 0,720$ при $p \leq 0,01$) між рівнем розвитку комунікативних та організаторських схильностей курсантів з орієнтацією на особистісне зростання і особливостями смислової сфери учасників бойових дій.

Висновки

Смислова сфера воїна, який у часи випробувань особистісно зростає, є важливою, як взірець бажаного вдосконалення, що допомагає вижити і перемогти.

На передодні нових випробувань, армія і народ постають в усвідомленні свого звершеного минулого, у силі і у тривожності, що, як відомо, є ознакою бойової готовності, у зв'язі і прагненні справедливого миру, як результату надважких зусиль і дару остаточної перемоги.

У курсантів спеціальності «Забезпечення військ (сил)» виявлена значна кількість осіб, характеристики яких свідчать про особистісне зростання: самореалізація, пов'язана з задоволенням від роботи з технікою та роботою з людьми, усвідомленість значущості власної роботи, внутрішній локус контролю, довільна саморегуляція, стійкість до стресів, креативність та ін.

У педагогічному процесі ВВНЗ особливості конструктів смислової сфери мають використовуватися для орієнтації на моральний еталон та професійний ідеал і чітко виявляють себе у впливі на комунікативні та організаторські схильності майбутніх офіцерів логістичного забезпечення.

Таким чином, особистісне зростання є наслідком і причиною можливості встояти і здобути перемогу в умовах важких випробувань національного і навіть світового значення, а смислова сфера – стрижнем цього процесу і фактором підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Андреев О.С. Новый метод оценки личностного зростания / О.С. Андреев // Проблемы современной психологии: сборник научных работ – К.; 2013. – №20. – С. 41-49. DOI: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2013-20.41-49>
2. Зелінський А. Соняхи. Духовність на час війни: [текст]/ А. Зелінський – Львів: Вид-во Старого лева, 2015. – 128 с.
3. Зубовський Д. С. Особистісне зростання учасників АТО в посттравматичний період: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня : спец. 19.00.09 «психологія діяльності в особливих умовах» / Д. С. Зубовський. – К. : Вид-во Нац. ун-ту оборони України ім. І.Черняхівського, 2019. – 20 с.
4. Коваленко А. Б. Психологічне благополуччя військовослужбовців, що отримали поранення в зоні АТО / А. Б. Коваленко, Ю. А. Вишнягова // Український психологічний журнал. - 2017. - № 3. - С. 124-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukpsj_2017_3_13.
5. Комар З. Психологічна стійкість воїна: Підручник для військових психологів. – К., 2017. – 184 с.
6. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник: у 2 ч. Ч. І. вид. 2-е, перероб. зі змін. та допов. / Н.А. Агаєв, В.Г. Дикун, В.С. Чорний та ін.; за заг. ред. В. В. Стасюка. Бровари : ТОВ «7БЦ», 2020. 754 с.
7. Осодло В. І. Психологічні засади становлення суб'єкта військово-професійної діяльності: автореф. дис. д. психол. наук: 19.00.01 / В. І. Осодло. – К, 2013. 40 с.
8. Пенькова Н.Є. Обґрунтування структурно-функціональних компонентів моделі психологічної готовності військовослужбовців до службово-бойової діяльності при проведенні антитерористичної операції / Н. Є. Пенькова, І. І. Приходько // Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. – Серія педагогіка та психологія. – 2014. – Вип. 719. – С. 122-129.
9. Бойко О.В. Стривоженість військових і українські реалії. [Текст]/ О. В. Бойко. 12.2019. – <https://site.ua/oleg.boiko/24164/>.

References

1. Andrieiev, O.S. (2013). Novyi metod otsinky osobystisnoho zrostannia [A new method of assessing personal growth]. *Problemy suchasnoi psykholohii: zbirnyk naukovykh prats – Collection of research papers of Problems of Modern psychology*, 20, 41-49. DOI: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2013-20.41-49> [in Ukrainian].
2. Zelinskyi, A. (2015). *Soniakhy. Dukhovnist na chas viiny [Sunflowers. Spirituality during the war]*. Lviv: Vyd-vo Staroho leva Publ. [in Ukrainian].
3. Zubovskiy, D.S. (2019). Osobystisne zrostannia uchasnykiv ATO v posttravmatychnyi period [Personal growth of participants in the antiterrorist operation]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kovalenko, A.B., & Vyshniahova, Yu.A. (2017). Psykholohichne blahopoluchchia viiskovosluzhbovtsiv, shcho otrymaly poranennia v zoni ATO [Psychological well-being of servicemen wounded in the anti-terrorist operation zone]. *Ukrainskyi psykholohichnyi zhurnal – Ukrainian Psychological Journal*, 3 (5), 124-134. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukpsj_2017_3_13. [in Ukrainian].
5. Komar, Z. (2017). *Psykhologichna stiikist voina [Psychological stability of the warrior]*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Ahaiev N.A., Dykun V.H., & Chorny V.S. et.al. (2020). *Moralno-psykhologichne zabezpechennia u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [Moral and psychological support in the Armed Forces of Ukraine]*. (2nd, rev.). Stasiuka V.V. (Ed.). Brovary: TOV «7BTs» Publ. [in Ukrainian].
7. Osodlo, V.I. (2013). Psykholohichni zasady stanovlennia subiekta viiskovo-profesiinoi diialnosti [Psychological principles of becoming a subject of military professional activity]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Penkova, N.Ye., Prykhodko, I.I. (2014). Obgruntuvannia struktorno-funktsionalnykh komponentiv modeli psykhologichnoi hotovnosti viiskovosluzhbovtsiv do sluzhbovo-boiovoi diialnosti pry provedenni

antyterrorystychnoi operatsii [Substantiation of structural and functional components of the model of psychological readiness of servicemen for military service during the anti-terrorist operation]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu im. Yu. Fedkovycha – Seriiia pedahohika ta psykhohohiia*, 719, 122-129 [in Ukrainian].

9. Boiko, O.V. (2019). Stryvozhenist viiskovykh i ukrainski realii [Anxiety of the military and Ukrainian realities]. *site.ua*. Retrieved from <https://site.ua/oleg.boiko/24164/> [in Ukrainian].

ОСОБЕННОСТИ СМЫСЛОВОЙ СФЕРЫ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЛОГИСТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ, ОРИЕНТИРОВАННЫХ НА ЛИЧНОСТНЫЙ РОСТ

Л. Снигур, Л. Якобчук, А. Розмазнин

В статье показаны результаты исследования смысловой сферы курсантов (участников боевых действий), ориентированных на личностный рост. В последние годы вооруженного противостояния в психологической науке внимание уделяется важности личностного роста, как положительному результату испытаний. Исследование профессионального эталона и нравственного идеала, как образца, приобретает особое значение в трудные времена.

Целью данной статьи стало выявление курсантов, ориентированных на личностный рост и исследование влияния их смысловой сферы на коммуникативные и организаторские склонности в педагогическом процессе ВВУЗа.

Объектом исследования стала смысловая сфера будущих специалистов логистического обеспечения (участников боевых действий).

Предметом исследования – влияние особенностей смысловой сферы курсантов-участников боевых действий, будущих офицеров, характеризующихся личностным ростом, на их коммуникативные и организаторские склонности в педагогическом процессе ВВУЗа.

Были обследованы 120 военнослужащих. Особенность выборки - все участники исследования ориентированы на личностный рост.

Важно, что исследуемыми стали представители социономической профессии, имеющие дело с людьми и техникой.

Смысловые конструкты позволяют понять достижения в развитии смысловой сферы будущих офицеров. Существует положительная статистически значимая корреляция ($r = 0,720$ при $p \leq 0,01$) между уровнем развития коммуникативных и организаторских склонностей курсантов, ориентированных на личностный рост в ВВУЗе и особенностями смысловой сферы будущих офицеров. Получено содержание смысловых конструктов участников боевых действий (курсантов логистического обеспечения).

Ключевые слова: личностный рост, смысловые конструкты, курсанты, коммуникативные и организаторские склонности, специалисты логистического обеспечения.

PECULIARITIES OF THE SENSE SPHERE OF FUTURE LOGISTICS SPECIALISTS FOCUSED ON PERSONAL GROWTH

L. Snigur, L. Yakobchuk, O. Rozmaznin

The article shows the results of research of the sense sphere of cadets (participants in hostilities) focused on personal growth. In recent years of armed confrontation, attention has been paid to the importance of personal growth as a positive consequence of trails. The study of professional standard and moral ideal as a model is especially important in difficult times.

The purpose of this article is to identify cadets focused on personal growth and study the impact of their semantic sphere on the communicative and organizational features in the pedagogical process of higher education.

The object of the study was the semantic sphere of future logistics specialists (participants in hostilities).

The subject of the study is the influence of the peculiarities of the semantic sphere of cadets – participants in hostilities, future officers, characterized by personal growth, on their communicative and organizational features in the pedagogical process of higher military education institutions.

120 servicemen were examined. Feature of the sample is that all study participants are focused on personal growth. It is important that the subjects were representatives of the socioeconomic profession, dealing with people and technology.

Semantic constructs allow us to understand the achievements in the development of the semantic sphere of future officers. There is a positive statistically significant correlation ($r=0.720$ at $p \leq 0.01$) between the level of development of communicative and organizational features cadets focused on personal growth in higher military education institutions and the peculiarities of the semantic sphere of future officers. The content of semantic constructs of participants in hostilities (cadets logistics specialists) is received.

Keywords: personal growth, semantic constructs, cadets, communicative and organizational features, logistics specialists.